

TRIBUNA

Crisi de fe i crisi de llenguatge

Patronat de la Fundació
Joan Maragall

La paraula és un element important de l'experiència religiosa: Déu com a Paraula creadora, el món com a paraula divina, la paraula com a eina de coneixement, camí de revelació i norma de conducta, i la paraula que teixeix comunitat i transmet lligats entre generacions. I també ho és el silenci: com a àmbit de contemplació i d'introspecció, i com a perplexitat o angouxa davant els silencis de Déu.

Ens podem demanar, doncs, per les relacions entre crisi de fe i crisi de llenguatge. Efectivament, la reflexió religiosa – combinació de preguntes, emocions, raonaments i silencis expectants – queda empobrida si falla la capacitat de preguntar, d'expressar, de demanar, de comunicar. Recíprocament, pot ser que una minva de religiositat contribueixi a una caiguda de la valoració de la paraula. Una cosa semblant passa amb el silenci: si es viu en un ambient sorollós, invasiu, atapeït d'informacions disperses, superficials i no significatives, la capacitat de descobrir i explorar les preguntes personals profundes és molt reduïda. Vivim en una crisi de fe, de llenguatge i de silenci, entre d'altres crisis.

S'ha dit que part de la crisi de la fe catòlica es deu al fet que l'Església no havia sabut actualitzar el seu llenguatge i adaptar-lo al món actual. En part, això

SASCHA STEINBACH / EFE

Twitter destaca per frases curtes

és cert, però també ho és la creixent incapacitat de molta gent d'esforçar-se per comprendre contextos culturals d'altres moments i relativitzar una mica el nostre. Cap al 1950, T. S. Eliot comentava que deixariem de ser provincians en l'espai però passariem a ser-ho en el temps, incapaços de comprendre el món que ens ha precedit. Probablement ja és així. Convé no limitar-se a demanar als altres que adaptin el seu llenguatge al nostre, sinó també fer un esforç per obrir-se al món dels altres.

Que decidissiu, el llenguatge: en l'hominització, en la socialització, en la reflexió, en la matematització, en la sacralització, en l'obertura a allò invisible i transcendent! El llenguatge ha anat configurant les nostres visions del món

i les nostres aptituds i juga un paper central en qualsevol visió antropològica –Lluís Duch posava èmfasi en la importància d'“emparaular el món”–. Rere certes formes de llenguatge s'hi amaguen censurens i tensions, supremacies subtils, distorsions de la realitat, lluites latents.

Des de fa anys el llenguatge es va empobrint i degradant. Es redueix el vocabulari, la sintaxi naufraga, la paleta de temps verbals es contreu i el seu ús es va fent impropï i imprecís, l'ortografia falla i els signes de puntuació desapareixen. Això té repercussions notables: empobreix l'expressivitat, dificulta el pensament abstracte, l'elaboració complexa, l'argumentació elemental, la comunicació de les emocions, la comprensió dels textos, la subtillesa de l'anàlisi. Si es degraden les capacitats argumentatives, les discrepàncies porten fàcilment al camp de la violència; si minven les capacitats expressives, les relacions sentimentals es tornen superficials i fràgils; si fallen les capacitats interrogatives, disminueix el grau i profunditat del coneixement del món i d'un mateix.

Imatge, música i tecnologia han adquirit un paper determinant en la comunicació. Jocs d'ordinador i realitats virtuals exerceixen una seducció addictiva; gairebé obsolets els SMS, les frases breus de WhatsApp i Twitter, amb l'ús d'emoticones, pretenen dir-ho tot. Hi ha interès multitudinari per formes de música en què predominen ritme, estridència i, sovint, hipersexualització, sobre harmonia i subtillesa. En

l'àmbit tecnològic, les paraules tendeixen a tenir un sentit unívoc i es perd la multiplicitat de sentits i les ambigüitats del llenguatge corrent i dels llenguatges literari i filosòfic.

Una crisi del llenguatge té repercussions en una crisi religiosa, perquè fallen la visió abstracta, la comunicació amb l'altre, la convicció en el poder de la paraula, la fe en qualsevol sacralitat de la paraula. És possible que una feina

La crisi religiosa
és una manifestació
d'una crisi cultural
més àmplia i profunda

més atenta i profunda de l'experiència religiosa en els àmbits educatiu i de la comunicació fos propícia a enriquir la capacitat de llenguatge, l'utilitat expressiva, interrogatiu i argumentatiu de cadascun de nosaltres. Al cap i a la fi, la crisi religiosa és una manifestació – potser capdavantera i premonitòria – d'una crisi cultural molt més àmplia i profunda, i no pas la simple desaparició d'un àmbit superflu i espuri, desvinculat de la realitat humana. ●

Text elaborat per DAVID JOU, JAUME DANTÍ, NÚRIA ICETA, JAUME ANGELATS, FRANCESC TORRALBA, MAR PÉREZ, MAR ROSÀS, MARGARITA MAURI; emèrits: PERE LLUÍS FONT, JOSEP MARIA CARBONELL, ANTONI MATABOSCH; MIQUEL CALSINA, director de Qüestions de Vida Cristiana